Historie & Samfundsfag

Signal om medansvar

Nr. 1 - Marts 2017

Udgivet af Foreningen af Lærere i Historie og Samfundsfag

FALIHOS

Formand:
Dennis Hornhave Jacobsen
Overgade 41, 1 th.
5000 Odense
Tlf.: 28 12 78 89
Mail: dennis@falihos.dk

Næstformand/Webmaster:
Rasmus Helmin Kongstad Welling
Sofiendalvej 9
5500 Middelfart
Tlf.: 75 53 35 15 / 60 93 58 78
Mail: rasmusw@falihos.dk

Ansv. Redaktør
Ditte Gormsen
Killerupvej 11
2770 Kastrup
Tlf.: 40 11 35 79
Mail: ditte@falihos.dk

Ansv. Redaktør
Kristine Traun-Terkelsen
Egernleddet 23
3660 Stenløse
Tlf.: 27 15 15 73
Mail: kristine@falihos.dk

Bestyrelsesmedlem
Pernille Moesby Laursen
Margrethevej 28
7100 Vejle
Tlf: 22 88 14 37
Mail: pernille@falihos.dk

Kasserer
Bente Wangsgaard
Damsbovej 68, Erritsø
7000 Fredericia
Tlf: 61 65 82 12
Mail: bente@falihos.dk

Tidskriftet udgives elektronisk af foreningen af Historie og Samfundsfag (Falihos).

Manuskripter sendes til redaktionen:
redaktion@falihos.dk

ISSN 2246-6568.

Medlemsskab og økonomi
E-mail: falihos@falihos.dk
Bank: Nordea
Reg.: 2440 - konto-nr.: 6284281851
MobilePay: 93 89 82 12

Abonnement, der inkluderer medlemskab af Foreningen af Lærere i Historieog Samfundsfag, tegnes hos kassereren for

- 295 kr. årligt for private
- 375 kr. årligt for institutioner
- 200 kr. årligt for studerende og pensionister.

Medlemskabet giver adgang til vores elektroniske magasiner, rabatter på bøger, adgang til alt materiale på vores hjemmeside, anmeldelser, artikler, undervisningsforslag, prøveoplæg, vejledning til prøver, debatforum, download af materialer, alle elektroniske numre, m.v.
Udmeldelse (inden 1/11) samt flytning/navneskift sendes skriftligt til kassereren eller som e-mail: falihos@falihos.dk.

Få flere informationer om tidsskriftet på vores hjemmeside:
www.falihos.dk

INDHOLD

Alternativets forslag er som at tage brillerne fra en svagtseende — Side 4

Lærerne har verdens vigtigste job — Side 7

Præciseringer af prøven med selvvalgt problemstilling — Side 11

Rejs tilbage til slaveøerne med nyt interaktivt spil — Side 13

Konkurrence — Side 16

Samtale med Carina Forsberg, årets lærer — Side 17

Sigurds Danmarkshistorie i undervisningen — Side 20

Undervisningsforløb: Moderne slaveri i din kaffekop — Side 22

Pressemeddelelse: Fra affald til ressource — Side 24

Alternativets forslag er som at tage brillerne fra en svagtseende

Måske kommer det ikke som en kæmpe overraskelse, at en faglig forening for historie og samfundsfag mener, at netop de fag repræsenterer en værdi i sig selv, men det mener vi i Falihos. Fagene udgør på hver sin måde et sæt briller, eleverne skal lære at bruge, for på den måde at skærpe sine holdninger og blive aktive spillere i sit eget og andres liv.

Af Dennis Hornhave Jacobsen, Formand FALIHOS

Om man mener, at Alternativet har en tydelig og gennemskuelig holdning til vores fag, vil jeg lade være op til den enkelte at vurdere. En holdning har de imidlertid og for det vil jeg sige tak, – det er ikke en selvfølge.

Når vi i en forening af historie og samfundsfagslærere alligevel stiller spørgsmålstegn ved Alternativets udspil, er det med lige dele undren og bekymring. For det første er det svært at få øje på, at Alternativet skulle have læst de gældende fagformål.
Når vi i historie lærer eleverne om stenalderen, gør vi det ikke fordi de skal lære at tænde

bål med flint, men for eksempel fordi viden om arkæologi kan illustrere, hvor usikker vores viden om fortiden er. På den måde rækker den historiske viden direkte ind i en kontekst, hvor historiske fortællinger bliver skabt af os alle på et ofte spinkelt eller uoplyst grundlag, for igen at blive brugt, når vi fortæller historier om os selv, vores fællesskaber og de andre. En mange tusinde år gammel mødding kan på den måde bidrage til at skabe bevidstgjorte medborgere. Det er for eksempel formuleret i fagformålet som "Elevernes historiske bevidsthed og identitet skal styrkes med henblik på, at de forstår, hvordan de selv, deres livsvilkår og samfund er historieskabte. Derved opnår eleverne forudsætninger for at leve i et demokratisk samfund."

Når vi alligevel ikke stopper ved den undren, der for os følger med forslaget, så handler det om, at erfaringerne med tværfaglighed allerede er mange og ikke altid med positivt fortegn. Problemstillinger skal være, og er, centrale, men kan ikke stå alene. Man kan – måske lidt poppet – sige, at tværfaglighed uden faglig dybde lader tværheden alene tilbage.

Erfaringer fra samkøring af kulturfagene viser for eksempel, at historie ofte bliver reduceret til et fortidsfag, samfundsfag bliver til faget der skal aktualisere de to andre i nutidige problemstillinger og kristendomskundskab bliver til viden om religionerne. Fagene er bare langt mere end det. De rummer til fulde mulighederne for at belyse begreber som medborgerskab og bæredygtighed. Samtidig tilbyder de eleverne et sæt af faglige briller til at observere fænomener i verden med, så eleverne ikke er ladt tilbage med "hvad synes du" eller "gæt, hvad læreren vil have du skal synes". Den tyske pædagog Thomas Ziehe arbejder med et begreb der hedder God anderledeshed. Når jeg nævner det i denne sammenhæng, er det fordi begrebet dækker over den kendsgerning, at mennesker skal fikseres eller forstyrres af noget uden for dem selv, for at tænke nye og erkendelsesudvidende tanker. Det fikseringsredskab ligger i fagenes individuelle DNA.

Når jeg diskuterer den vinkel som Alternativet præsenterer med ældre kolleger, er den første respons ofte "det prøvede vi med samtidsorientering". Mange peger samtidig på konsekvensen – at fagene blev reducerede til "snakkefag", hvor samtalen var det centrale, men hvor den ikke havde nogen struktur eller retning. Det sidste er måske en konsekvens af, at fagene, for at få troværdighed og tyngde, skal have et specifikt videns eller forskningsfelt i ryggen, som kan fascilitere den faglige udvikling. En faglig udvikling som indtil nu har gjort, at medborgerskab og bæredygtighed i rigt mål kan få plads i de eksisterende fag og derfor betyder, at Alternativet sparker åbne døre ind.

Rådet fra Falihos til Alternativet i denne omgang må være; styrk hellere rammerne for de eksisterende fag! Der er ikke noget vi hellere vil end at danne engagerede medborgere, som endda tænker bæredygtigt, men det kan være svært at gøre kvalificeret med sparsomt timetal, ringe forberedelsestid og læringsplatforme som nogle steder stjæler tiden fra eleverne.

FALIHOS har stand 20 på messen, og der er både underholdning, viden og inspiration til undervisningen at hente.

Foreningens medlemmer kan forhåndskøbe dagsbillet til Historiske Dage til kun 75 kr. (Normalpris 140 kr!)

Kontakt Dennis på dennis@falihos.dk

Husk at opgive dit medlemsnummer.

Se mere på http://www.historiske-dage.dk/

Lærerne har verdens **vigtigste job**

Af Merete Riisager, Undervisningsminister

Foto: Leitorp + Vadskær

Fra min første dag som undervisningsminister har jeg slået fast, at skolen hverken er systemets eller politikernes. Skolen er folkets skole. Elevernes, forældrenes – men i høj grad også lærernes. Læreren er den vigtigste faktor for, at vores børn klarer sig godt i skolen, og at vi uddanner de dygtigste børn og unge i vores samfund. I lærere har med andre ord verdens vigtigste job. Skolen er nemlig til for, i trygge omgivelser, at berige den enkelte elev med faglighed, kundskaber og dannelse, som skaber værdi nu og frem i livet.

I berigelsen af eleverne er historie- og samfundsfagene grundlæggende fag, der bidrager til elevernes kundskaber og dannelse og gør eleverne i stand til at reflektere over, hvordan de selv er påvirket af og påvirker historien og samfundsudviklingen. Det er vigtigere end nogensinde. Det kommer jeg tilbage til.

Først vil jeg gå lidt tilbage i tiden – til det 19. århundrede. Her var det kutyme at sende unge mænd fra det bedre borgerskab af sted på en dannelsesrejse i Europas storbyer. På rejsen skulle de blive fortrolige med det klassiske åndsliv og stifte bekendtskab med sprog, litteratur, historie og kunst. De unge mænd blev sendt af sted, så de kunne vende hjem igen med et anker af viden, kundskaber – og

dannelse. De vendte hjem som frie mennesker, der var i stand til at træffe vigtige valg om deres fremtid.

Det er dét, dannelse kan. Og i dag er det vigtigere end nogensinde. Dannelse giver børn og unge et anker i en omskiftelig verden med uendelige valgmuligheder og et konstant bombardement af informationer. Men i dag er det ikke kun unge mænd fra overklassen, der dannes. Heldigvis! I dag er det alle, både piger og drenge fra alle samfundslag, som gennem deres skoletid og i deres fritid står overfor en dannelsesrejse. En rejse, hvor de langsomt men sikkert får flere kundskaber og færdigheder og flere erfaringer i rygsækken.

Men hvad er så dannelse, og hvad er dannelse i skolen? Hvad er det for en dannelsesrejse, vi i 2017 sender vores børn og unge ud på? For mig rummer dannelsesbegrebet flere dimensioner. Der er den faglige dannelse, som handler om at give eleverne kundskaber og færdigheder. Der er den sociale del af dannelse, som handler om, hvordan vi omgås hinanden, taler til hinanden, hvordan vi forstår os selv – og i det hele taget indgår i fællesskaber. Og der er elevernes alsidige og personlige udvikling – deres lyst til at lære, deres fantasi og nysgerrighed – og deres forståelse af omverden.

Hvis man aldrig har hørt om Anden Verdenskrig, eller hvis man ikke ved, hvad ungdomsoprøret i ’68 gik ud på, så er det svært at forstå sin samtid. Og hvis man ikke har lært kildekritiske metoder, er det svært at tage kritisk stilling og danne sig sine egne meninger i en verden, hvor det er så nemt at google sig til alt. Og hvor fænomenet ”fake news” gør det svært at skille sandt fra falsk.

Det er derfor grundlæggende, at eleverne eksempelvis i historiefaget opnår indsigt i fortid, nutid og fremtid. Og det er afgørende at eleverne får forståelse for menneskers liv og livsvilkår gennem tiderne og selvfølgelig bliver fortrolige med dansk kultur og historie.

Gennem tilegnelsen af viden om fortiden og dens sammenhæng til nutiden opnår eleverne en forståelse for, hvordan deres egne livsbetingelser har betydning i et historisk og samfundsmæssigt perspektiv. Eksempelvis kan det være relevant at få en forståelse af forholdene omkring kvinders øgede tilgang til arbejdsmarkedet i Danmark, og hvilken betydning den øgede tilgang har haft for historien og fortsat har for samfundsindretningen både herhjemme og i omverdenen, hvis man som ung forsøger at forstå baggrunden, for de mange muligheder og frie valg, man har som ung i den vestlige verden i dag.

Rettigheder, medansvar og pligter er også helt centrale elementer i et samfund med frihed og folkestyre. Her er samfundsfaget vigtigt, fordi det netop er i dette fag, at eleverne opnår en forståelse for demokrati og for, hvordan mennesker påvirkes af og påvirker samfundet. Gennem faget skal eleverne udvikle færdigheder til at forholde sig reflekteret og kritisk til forskellige synspunkter og på den baggrund finde frem til egne holdninger. På den måde udvikler samfundsfag elevernes kompetencer til aktivt at deltage i vores demokratiske samfund.

I fagene møder eleverne yderligere vigtige kildekritiske begreber og metoder, der skærper deres blik på verden og sætter dem i stand til at tage kritisk stilling. Det er helt afgørende forudsætninger for, at man som ung bliver i stand til at deltage som frie borgere i et frit samfund og i stand til at navigere i den enorme strøm af informationer, der lynhurtigt spredes på de digitale og sociale medier.

Dannelse er børn og unges anker i nutiden og fremtiden. Derfor er historie og samfundsfagene samtidig afgørende for den enkelte elev liv i netop nutiden og i fremtiden. Og

derfor er I lærere i fagene et godt eksempel på min tese om, at lærerne har verdens vigtigste job. Uden jer ingen faglig formidling af samfundsmæssige og historiske kundskaber og dermed dannelse.

For nylig kunne mit ministerium i øvrigt offentliggøre en række nye rapporter fra følgeforskningen til folkeskolereformen. Én af konklusionerne var - groft sagt - at hvor der er motiverede lærere, er der motiverede elever.

Lærernes faglige selvtillid hænger simpelthen positivt sammen med elevernes faglige deltagelse. Selvfølgelig! Det er ikke så overraskende. Men det er noget, vi bør hæfte os ved. Og minde hinanden om. Så vi husker, hvad der er det vigtigste.

I skolen lægger vi grundstenene til morgendagens samfund. Undervisningen, som eleverne møder, skal være fagligt stærk, og målene med undervisningen skal være tydelige for den enkelte elev. For skolen er folkets skole. En skole, hvor kundskaber og dannelse kommer før trends og detailstyring. En skole, som sender børnene ud på en dannelsesrejse, den dag, de træder ind ad skoleporten. Lad os værne om den skole og om, hvad der er vigtigt på den rejse.

Husk du som medlem kan anmelde de bøger, vi i foreningen får tilsendt fra forlag, museer og andre kulturinstitutioner.

Hold øje på vores facebookgruppe.

Historiefaget
Hvad skal du lave i historie i år?
– find sjove aktiviteter, komplette årsplaner
og meget, meget mere ...
PRØV GRATIS
Historiefaget er et komplet digitalt undervisningsmateriale – opbygget efter Fælles Mål for 3.-9. klasse. Læringsportalerne er fyldt med spændende tekster og aktiviteter samt komplette årsplaner til 2016/2017. Gør historien levende med nye interaktive forløb, der giver rig mulighed for alsidig og involverende undervisning.
Prøv gratis i 30 dage på Historiefaget.dk
Clio Online

PRÆCISERINGER TIL PRØVEN MED SELVVALGT PROBLEMSTILLING

Erfaringerne fra første obligatoriske år for prøven med selvvalgt problemstilling er nu samlet og bearbejdet af Undervisningsministeriet. Det har betydet flere mindre rettelser og præciseringer, som du dog skal være opmærksom på i forhold til dette års prøver. Derudover er prøvevejledningen blevet væsentligt forbedret i sin forklarende tekst og bliver godt understøttet eksemplarisk.

Af Rasmus Bergstedt
Lærer og pæd. konsulent i historie og samfundsfag ved VIA CFU.

Følgende artikel er langt fra dækkende i relation til prøvebekendtgørelsen. I det følgende vil det overvejende præciseres, hvilke tilføjelser og præciseringer den reviderede prøvevejledning har fået i forhold til sidste års. Hvis du ud over prøvebekendtgørelsen ønsker at læse mere, skrev jeg sidste år en artikel her i bladet med en mere generel gennemgang af prøven.

Opgivelserne
I lærerens arbejde med opgivelserne skal der fremgå tydelige problemstillinger for de forløb der opgives. Det er ikke fra centralt hold præciseret, hvor mange forløb der skal opgives. Det vigtigste er, at kompetencemålene og færdigheds- og vidensmålene er dækket ind. I de eksempler der er bragt i prøvevejledningen, er de enkelte mål for forløbene skrevet på. Det skal dog betragtes som eksempler, da det står den enkelte lærer frit for, om målene bliver skrevet i opgivelserne. Læreren skal dog sikre, at opgivelserne tydeligt signalerer, at man er nået rundt om de enkelte mål.

Udtrækket
Eleverne er sikret mindst 6 timers vejledning i forberedelsen af prøven. For at sikre en bedre og mindre stressende prøveforberedelse for lærer og elev er det blevet præciseret, at elevernes lodtrækning blandt de opgivne temaer må ske før offentliggørelsen af udtrækfagene - dog tidligst 1. april. Denne trækning er bindende, også efter offentliggørelsen og skal overværes af en repræsentant fra skolens ledelse.

Elevernes valg af kilder
Eleverne skal stadig udvælge kilder til besvarelse og belysning af deres problemstilling. Eleverne kan vælge højst 5 kilder og kildetypen skal være kendt fra undervisningen og skal dække både tekst og andre udtryksformer. Det betyder, at eleverne må vælge blandt kilder de har arbejdet med i undervisningen, men må også gerne selv finde relevante kilder. Læreren sikrer, at kilderne er af en passende længde, sværhedsgrad og mængde som gør, at det bliver realistisk for eleverne at inddrage disse på en hensigtsmæssig facon i deres fremlæggelse. Hvis man i undervisningen har arbejdet med oversættelse af f.eks. engelske kilder, betragtes oversættelsen nu som en kildetype. På den baggrund kan eleverne vælge at oversætte en relevant kilde i det forberedende arbejde.

De lærerstillede spørgsmål
De lærerstillede spørgsmål er prøvens ekstemporale element. Formålet med spørgsmålene er, at sikre, at eleverne kommer rundt i fagenes kompetenceområder, f.eks. i historie med kronologi og sammenhæng, kildearbejde og historiebrug. Det betyder, at hvis elevernes egen problemstilling kredser om et bestemt område inden for disse tre, skal læreren prøve at stille spørgsmålene ud i de to øvrige kompetenceområder, så man sikrer den faglige bredde i prøveafviklingen. Spørgsmålene skal gerne formuleres som enten analyserende, vurderende eller perspektiverende. Det nye er her: De lærerstillede spørgsmål må nu være støttet af kendte kilder fra opgivelserne, så elevernes besvarelse kan kvalificeres og hjælpes på vej.

I forberedelseslokalet
I forberedelseslokalet hvor eleverne hovedsageligt arbejder med de lærerstillede spørgsmål, skal eleverne have adgang til alle hjælpemidler i forbindelse med prøven, hvilket også indbefatter computer med internetadgang. Det skal skærpes, at eleverne i den forbindelse ikke må foretage nogen form for kommunikation ind eller ud af lokalet f.eks. gennem sociale medier eller mail. For at sikre mod snyd i dette har mange skoler løst dette med en eksamensvagt. I forbindelse med løsningen af de lavpraktiske udfordringer har jeg mødt nogle skoler, som har valgt at gøre brug af to forberedelseslokaler, hvor det er lærer og censor der flytter mellem de to lokaler. Det har sikret, at eleverne i fred og ro har kunnet stille op og forberede de lærerstillede spørgsmål. Hvordan den enkelte skole løser disse ting, står dog skolen frit for.

Dispositionen af elevernes præsentation
I forbindelse med prøveafviklingen er det i prøvevejledningen blevet præciseret, at eleverne gerne må bruge et præsentationsværktøj, f.eks. PowerPoint, Sway eller Prezi, til at disponere deres fremlæggelse. Det skal her understreges, at præsentationsværktøjet i denne sammenhæng ikke er at betragte som elevernes produkt.
Det er mit håb, at ovenstående kan have bidraget til at sætte fokus på nogle af de ændringer og tilføjelser, som prøven har fået på baggrund af de indsamlede erfaringer. Som jeg starter med at skrive, kan denne artikel langt fra erstatte en grundig læsning af prøvevejledningen.
Held og lykke med sommerens prøver!

Hjælp til den nye prøveform

FALIHOS' tilbyder igen i år foreningens medlemmer hjælp til den nye prøveform i Historie og Samfundfag.

Meld dig ind i facebookgruppen "Falihos – Prøvevejledning for medlemmer", hvor du kan få hjælp til afgangsprøverne i de 2 fag – stille spørgsmål, udveksle erfaringer, dele dine undervisningsmaterialer, -skemaer eller egenproducerede elevvejledninger. Kort sagt: Alt hvad der har relevans i forhold til, at vi i fællesskab kan hjælpe hinanden med den nye prøveform i fagene.

Gruppen er kun for medlemmer af FALIHOS, og medlemmer af foreningens bestyrelse vil have fokus på at besvare spørgsmål så hurtigt som muligt.

REJS TILBAGE TIL SLAVEØERNE I NYT INTERAKTIVT SPIL

Hvad vil det sige at have en koloni? Hvorfor havde Danmark slaver, og hvordan påvirker kolonitiden mennesker i dag? I anledning af 100-året for salget af Dansk Vestindien kan danske skoleelever snart blive meget klogere på kolonitiden i et interaktivt spil og et understøttende undervisningsforløb.

Af: Niels Peter Nielsen, digital redaktør på Clio Onlines kulturfagsredaktion

Sangen fra eksotiske fugle flyder sammen med lyden af svirpende grene og knasende blade. Peter fra 7.x vifter en myg væk, mens han kæmper sig vej gennem det ufremkommelige krat i den bjergrige regnskov på øen Sankt Croix. Under strabadserne fortæller en skægget lokal mand med olivengrøn rastahat Peter om øens fortid som dansk koloni. Pludselig åbenbarer forrevne klipper sig, og Peter og manden kan se ud over havet med bølger, der skyller dovent op mod øens kyst. Herfra kastede bortløbne slaver sig i havet for mere end hundrede år siden, fortæller manden.

Sammen med sine klassekammerater er Peter rejst til Dansk Vestindien i en historietime for at undersøge Danmarks fortid som kolonimagt. I år er det nemlig 100 år siden, Danmark solgte deres caribiske koloni – Dansk Vestindien – til USA.

Genoplev kolonitiden

Danmarks fortid som kolonimagt fylder som regel ikke ret meget i nutidens skoleelevers bevidsthed. I anledning af 100-året for salget af Dansk Vestindien får de dog mulighed for at genopleve kolonitiden på nærmeste hold

gennem et undervisningsforløb og et interaktivt spil, der lader dem undersøge både nutiden og fortiden.
Forløbet starter i 1400-tallet, da europæerne genopdagede Amerika og opdagede søvejen sydom Afrika. Det åbnede en ny verden for europæerne, og et kapløb om at oprette kolonier og handelsstationer startede. Danmark ville også have del i de kostbare varer tobak, sukker og kaffe og oprettede derfor en koloni i Caribien, der med tiden kom til at omfatte Sankt Thomas, Sankt Jan og Sankt Croix. Arbejdskraften i kolonien kom primært fra slaver.

Til Sankt Croix med prisvindende spilproducenter
Efter undervisningsforløbets rammesætning tager eleverne flyveren til øen Sankt Croix i det nye interaktive spil "Rejsen til slaveøerne", som er lavet af dele af holdet bag det prisvindende undervisningsspil "Deadline Athen". Handlingen i spillet er, at eleverne rejser til nutidens udgave af øen og møder forskellige virkelige folk. I de forskellige scener får de dog mulighed for at rejse tilbage i tiden og opleve historiens vingesus.

Når eleverne lander i lufthavnen i Sankt Croix, sætter de sig ind i en bil. Her tager spillet form som en lineær fortælling, der tager dem med gennem forskellige stop på øen. Hvert stop har sit eget tema. Fx kan de gå rundt på det gule fort Christiansværn og høre en forsker fortælle, mens han peger rundt på pladsen. Eleverne kan dog selv styre, hvordan de vil opleve scenerne. Med et klik på en "fortidsknap" bliver pladsen pludselig levende med marcherende soldater og slaver fra fortiden.

På den måde kan eleverne genopleve kolonitiden på øen. Pludselig kan de høre Peter von Scholtens tale til slaverne, blive klogere på sukkerruten eller være med på en slaveauktion og høre, hvordan salget af slaver foregik.

Eleverne er til stede i begivenhederne
Spillet er en førstepersonsoplevelse fra elevernes synsvinkel, så de får fornemmelsen af selv af være til stede i begivenhederne. Spilproducenterne har selv været i Dansk Vestindien for at lave videooptagelser. Derfor er det autentiske mennesker, eleverne møder og interagerer med. Hvordan forholder de sig fx, når en person fra nutidens Sankt Croix præ-

senterer dem for debatten om, hvorvidt Danmark bør sige undskyld for kolonitiden? Kombineret med arkivmateriale som tekster og billeder placerer "Rejsen til slaveøerne" eleverne midt i begivenhederne – både i nutiden og fortiden.

En god forberedelse til prøven

Kildearbejdet er en central ting i elevernes rejse. De skal både afkode og analysere de forskellige kildetyper, de møder undervejs, men også vurdere dem og bruge dem til at undersøge og belyse de problemstillinger, de arbejder med i både spillet og det tilknyttede undervisningsforløb. På den måde forbereder spillet og forløbet eleverne til den proces, de skal igennem til den afsluttende prøve i kulturfag.

Materialet er frit tilgængeligt

Rejsen til slaveøerne er et fascinerende og engagerende digitalt læremiddel, der i bogstavelig forstand gør historien og nutiden levende for eleverne. Alle scener i spillet er naturligvis iscenesat, men bygger på grundig faktuel research, der gør spillet i stand til at levendegøre personerne.

Spillet er primært målrettet mod historieundervisningen på mellemtrinnet og i udskolingen, men lærerne kan også bruge det som tværfagligt materiale sammen med samfundsfag, geografi og dansk.

Både spillet og forløbet kan bruges gratis på clioonline.dk/historiefaget/udskoling fra slutningen af marts.

KONKURRENCE

LAV EN MUSIKVIDEO TIL SIGURDS DANMARKSHISTORIE

Vil du og din klasse eller SFO være med til at dykke ned i historien og lave en sjov eller spændende musikvideo? Der vil være flotte præmier og de bedste video kommer bliver offentliggjort på Sigurds hjemmeside og Skoletube.
Alle sangene fra Sigurds Danmarkshistorie ligger klar på Skoletube, hvor man også kan finde grundige vejledninger til videooptagelser.
Du kan læse mere ved at gå ind på siderne herunder.
God fornøjelse!
http://www.sigurdsdanmarkshistorie.dk/konkurrence/
http://skoletubeguide.dk/konkurrence/

Konkurrencen afholdes i samarbejde mellem Skoletube, FALIHOS, Dansk Sang, Forlaget Klim, Politikens Forlag og en række danske museer.

SAMTALE MED CARINA FORSBERG, ÅRETS LÆRER VED POLITIKENS UNDERVISNINGSPRIS 2016

Af Ditte Gormsen, redaktør

Hvad skal der til for at engagere og involvere elever i historieundervisningen? Og hvordan sikrer man sig som lærer, at det rent faktisk sker? Det nok fornemmeste bevis på dette vil være, når ens elever indstiller dig som Årets lærer i forbindelse med Politikens Undervisningspris og begrunder indstillingen med følgende:

"I 7. klasse mistede vi lysten til at lære og forstå historiefaget. Heldigvis kom Carina i 8. klasse og løftede os op på et højt niveau, og med det gav hun os lysten til at arbejde med historie og gøre vores bedste. Man kan virkelig mærke, at Carina brænder for faget, og det får os til at synes, historie er rigtig spændende. Carina forventer meget af os, og det får os lyst til at arbejde endnu hårdere og gå i dybden med faget" (Politiken 17.marts 2016).

Carina Forsberg har været lærer i 1½ år. Hun underviser på Ingrid Jespersens Gymnasieskole primært i historie i udskolingen. Hendes tilgang til faget grundfæstes i at lade eleverne få et medansvar for faget. Eleverne skal sætte ord på, hvordan de lærer bedst. De skal synliggøre deres vide og deres erhvervede erfaringer med faget. Her er nysgerrigheden og frem for alt den kritiske og dialogiske forståelse vigtige parametre.

Carina Forsberg tilrettelægger typisk fem emne- eller temaforløb på et skoleår. Forløbene er ikke bygget op omkring et fast bogsystem, da hendes umiddelbare erfaring er, at et bogsystem ikke er dækkende, der er ikke nok materiale og så kan arbejdsformen hurtig blive ensformig. Carina lader sig løbende inspirere ud fra den forløbsplan, hun i store træk har skitseret ved skoleårets start. Til hvert forløb varieres undervisningen med kreative opgaver og ekskursioner. Rollespil er endvidere et element i undervisningen, Carina ofte gør brug af. Mange museer efterlyser desuden testklasser til afprøvning af nye undervisningsforløb, og her har Carinas historieklasser været så heldig at deltage flere gange.

Når en samlet 8.klasse vælger at indstille deres lærer i historie til så fornem en hæder – og især med så fin en begrundelse, må undervisningen nødvendigvis samle mange løse ender. Vi hører ofte om historieundervisning, der ikke varetages af linjefagsuddannede i historie og om elever, der ikke kan se meningen med faget. Tænk et potentiale, der her går tabt!

For Carina er elevernes aktive deltagelse altafgørende. Selvom det ikke er et krav i historieundervisningen, giver Carina sine elever skriftlige opgaver for. På den måde

giver hun sine elever muligheden for at bruge deres kildebegreber samt pege deres historieforståelse i en bestemt retning. Eleverne bliver i stand til at kæde historien sammen. Dette sker naturligvis også i gruppearbejdet og ved fremlæggelser. Carina har i samarbejde med sine elever tænkt fremlæggelser som undervisning. Det er med til at sætte eleverne i gang og formidlingsaspektet bliver en integreret del af forløbet. En fremlæggelse kan på den måde tilrettelægges som en paneldiskussion eller som et oplæg med efterfølgende spørgsmål.

Som ny lærer skal man bygge megen praksis og erfaring op. Historiefaget er et tekst- og videnstungt fag, der kræver megen forberedelse. Derudover har man som historielærer oftest mange klasser og deraf mange elever og teams at tage hensyn til. For Carina Forsberg er der stor hjælp at hente i arbejdet med læringsmål og i formuleringen af problemstillinger til et givent forløb. I hendes praksis gør dette arbejdet med at finde relevant materiale og kilder nemmere samt at planlægge ture eller booke undervisningsforløb ude.

På spørgsmålet om, hvad eleverne kan bruge historiefaget til, svarer Carina, at historien er en mulighed for at vinkle elevernes syn på det, der var, er og måske vil ske. Historiefaget er et essentielt dannelsesfag, der giver udsyn – men også indsigt. Vi bliver hele tiden bedre til at forstå og perspektivere historien og i dette felt er det vigtigt at turde tage diskussionerne. Det viser igen afgørende tilbage til

Kompetencemål	*Læringsmål*	*Problemstillinger*	*Kilder/litt.*	*Kulturteknik/ Udtryksform*
Eleven kan forklare samspil mellem fortid, nutid og fremtid	- Eleverne skal have en viden og forståelse af historiekompetencerne sammenhængsforståelse og historiebevidsthed. - Eleverne skal kunne trække sammenhængsforståelser mellem 1864, 1. Verdenskrig og vores nutid i dag, fra et dansk perspektiv. Herunder skal eleverne bl.a. dykke ned i Danmarks neutralitetspolitik, som holder ved indtil kold krig. - Eleverne skal have en forståelse af, hvilken betydning 1. Verdenskrig har haft for verdens, særligt Europas samarbejde og grænser mellem landende. Herunder også nationalstaternes indtræden og undtagelsen af Tyskland. - Eleverne skal have en viden om alliancer og allierede. - Eleverne skal have en viden og forståelse omkring, hvilken betydning 1. Verdenskrig har haft for krigsstrategi og krigsudvikling, samt teknologisk udvikling. - Eleverne skal skærpe deres kildekritiske kompetencer, ved at dykke ned i emner som årsager til 1. Verdenskrigs udbrud, censur i aviserne og gullaschbaroners fortjenester (salg og ernæring i Danmark).	Hvilke årsagsforklaringer ligger der bl.a. til grund for, at 1. Verdenskrig bryder ud? Hvilken betydning har 1. Verdenskrig for nationalstatens oprindelse? Og hvordan optræder nationalismen i Europa i dag? Hvilke sammenhængsforståelser i forhold til dansk forsvarspolitik kan der trækkes mellem 1864, 1. Verdenskrig og frem til 2. Verdenskrig? Hvilke sammenhængsforståelser kan der trækkes i mellem de tre krige 1. Verdenskrig, 2. Verdenskrig og den kolde krigs begyndelse i 1946, i forhold til internationalt samarbejde? Hvilke positive udviklinger har 1. Verdenskrig ført med sig i forhold til dansk såvel som globalt perspektiv? (herunder teknologisk udvikling, samarbejde mellem landene, genforeningen i 1920 mm).	- 1914-1918.dk - Kildemateriale fra skoletjenesten Københavns befæstning - Beretning fra vestvolden - Politikken Aviser gentrykt fra 1. Verdenskrig forsider i DK (Garderhøjfortet) - Billeder fra Ejbybunkeren foredrag - Imperialismen og 1. Verdenskrig 1870-1918 af Johan Bender og Hans-Kurt Gade. - eurobeast.dk /verdenskrig - dokumentar på DR K, af Kaare Johannessen - historiefaget.dk - breve hjem, danske soldater i 1. Verdenskrig, Gyldendal.	Kildeforløb om bl.a. fysiske kilder på Trekroner Søfort Læring om kilder i det eksterne læringsmiljø Rollespil Plancher med fokus på kronologi og sammenhængsforståelse.

Carinas holdning til og tro på at give eleverne medansvar for faget.

God undervisning handler om at blive inspireret og inspirere andre. 8.a på Ingrid Jespersens Gymnasieskole er så heldige at opleve dette i deres historieundervisning. At det lykkes for Carina skyldes mange ting. I vores samtale stod det klarest for mig, at den afgørende årsag er hendes mod på at lade eleverne evaluere undervisningen – og dermed indirekte hende som underviser.

Hvordan kan man bede eleverne om at evaluere egen læring, hvis man ikke samtidig tør blive evalueret selv? Carina Forsberg har høje forventninger til sine elever, men i høj grad også høje forventninger til sig selv. Mon ikke det var en afgørende faktor for, at Carina blev Årets lærer i 2016?

Bliv verdensborger i FN byen!

Vil I lære om FN's nye verdensmål?

1. maj åbner FN byens nye besøgscenter med gratis undervisningstilbud til alle trin i folkeskolen.

BLIV PILOTKLASSE I APRIL RING 4533 6018

UN City COPENHAGEN

Læs mere og book jeres besøg på www.un.dk/skoler

FN'S VERDENSMÅL for bæredygtig udvikling

SIGURDS DANMARKSHISTORIE I UNDERVISNINGEN

I oktober 2016 lancerede Sigurd Barretts sit store projekt "Sigurds Danmarkshistorie", der blandt andet består af to bøger, CD, brætspil og tablet-spil. Nu har Forlaget Klim udgivet et omfattende undervisningsmateriale til Danmarkshistorien, forfattet af Rasmus Welling og Dennis Hornhave Jacobsen fra FALIHOS' bestyrelse og udgivet i samarbejde med foreningen.
Undervisningsmateriale består af en elevbog og lærervejledning til historieundervisning i 3.-4. klasse, der tilsammen dækker alle de nye trinmål for historiefaget efter 4. klasse. Materialet indeholder desuden en selvstændig aktivitetsbog med 42 forslag til hvordan man kan arbejde kreativt med Danmarkshistorie i fx indskoling eller SFO. Alle tre bøger kan bruges uafhængigt af Sigurd Barretts hovedværk. I tilknytning til undervisningsmaterialet findes desuden en række Skoletube-kanaler med relevante billeder, skabeloner, videoer, sangtekster og musik.

Historie og Samfundsfag mødte forfatterne til en samtale om materialet.

Kan I kort beskrive nogle af hovedtankerne bag undervisningsmaterialet til Sigurds Danmarkshistorie - hvordan adskiller det sig fra andre historieundervisningsmaterialer?

"Den bærende tanke har været at tage både eleverne og historiefaget alvorligt i arbejdet med de nye mål for faget. De historiske begivenheder er et overstået kapitel, men fortællingerne om, hvad der skete lever videre og det skal eleverne arbejde med helt konkret. Det sker f.eks. ved, at de på baggrund af bearbejdede kilder skal genfortælle og fortolke de historiske begivenheder i Skoletube, hvor der er gjort skabeloner klar til de elever og lærere, der har behov for hjælp til at komme i gang med at arbejde digitalt. På den måde skabes der også en hybrid mellem den fysiske bog og det digitale klasserum.
Vi oplever, at bogen adskiller sig fra de eksi-

sterende ved netop at tage eleverne alvorligt som medskabere af historien samtidig med, at de arbejder med de historiske kilder – både dem man kan finde ved at gå en tur i byen, dem man kan læse, fordi mennesker har skrevet dem ned i sin samtid og dem andre har skrevet flere år efter de faktiske begivenheder fandt sted, og som derfor er prægede og måske endda tendentiøse. Vi introducerer således også kildeanalyse og –kritik for dem, men selvfølgelig på et passende niveau. Endelig har det været vigtigt for os, at alle både elever og lærere med forskellige baggrunde kan få glæde af materialet og opfylde fagmålene, mens de samtidig både får oplevelser og gode fortællinger."

Det er særligt for dette projekt, at der er flere forskellige aktører involveret: en kreativ bagmand i Sigurd, to forlag, Skoletube, spilproducenter m.fl. – hvordan har det været som forfattere at navigere i?

"Det korte svar er, at det har været spændende og berigende. I et klima, hvor mange lærere har en oplevelse af, at deres faglighed ikke bliver respekteret, har det været super interessant at bevæge sig rundt mellem så mange agenter som alle vil noget med historiefaget. Der har været en fantastisk imødekommenhed og stor respekt for den viden og de kompetencer, der følger med læreruddannelsen og den erfaring der følger med arbejdet. Samtidig er det interessant at se, hvor meget mere interessant et projekt bliver når forskellige fagligheder og perspektiver spiller hinanden stærke. Noget andet er, at vi har oplevet det som en gave, hvor mange gange man faktisk kan få hjælp, når man beder om den. Museer, skoletjenester og private har været meget villige til at bidrage med billeder og kilder til materialet. Det har spillet en stor rolle i, at bøgerne ser ud som det gør i dag – det kan vi ikke takke dem alle sammen nok for."

I en tid, hvor mange skoler abonnerer på fagportaler, der giver lærerne frihed til at vælge mellem meget forskelligt stof og flere forskellige forløb, har I alligevel valgt, at materialets 'kerne' skal være bøger i papirform - hvad er jeres tanker omkring det?

"Portalerne kan være en fin løsning, men det vi hører fra mange af vores kolleger er, at portalerne ofte bliver til "hug og pluk" undervisning – altså, at man låner det man kan bruge, men alligevel selv tilføjer ekstra kilder og skaber sine egne didaktiske sammenhænge. Når man gør det, fortæller mange, at det er fordi de oplever portalerne som om de er gode til bredden, men ikke kommer i dybden. Derfor har vi forsøgt at skabe et grundbogsmateriale, der med tematiseringen kommer i bredden – vi dækker f.eks. langt de feste kanonpunkter allerede i 3.-4. klasse – og som samtidig kommer i dybden i kraft at kildematerialet og arbejdsformerne."

Historiefaget synes at have været nedprioriteret mange steder de senere år, og alligevel kan man sige, at historieundervisningen er vigtigere end nogensinde. Hvordan ser I det dilemma, og har I gjort jer nogle tanker om det i forbindelse med udformningen af materialet?

"Vi oplever, at historiefagets udfordring beror på en forståelse af faget som et fortidsfag og et "læs og forstå-fag" som ligeså godt kan dækkes af dansklæreren som af en linjefagsuddannet. At faget er et fortidsfag er vi ikke enige i – elever kan ved at arbejde med historie opnå masser af værktøjer og færdigheder, som er relevante i deres eget liv og som giver dem både en større selvforståelse og en bredere udsyn. Derfor har vi udformet materialet så det både kan bruges af den skarpe fagdidaktiker og samtidig tilgodeser den ikke-linjefagsuddannede lærer, så eleverne allerede i en tidlig alder kommer til at arbejde med de kompetencer, de skal bruge hele vejen igennem deres skoleliv."

Nyt undervisningsmateriale fra Danwatch

Moderne slaveri i din kaffekop

Danwatch udgiver nyt, gratis undervisningsmateriale til folkeskolens 8.-9. klasser i samfundsfag. 'Moderne slaveri i din kaffekop' har fokus på den globale kaffeindustri, og skal være med til at gøre fremtidens forbrugere mere kritiske og bæredygtige.

Hvem har plukket de kaffebønner, vores kaffe er lavet af? Det giver Danwatch's nye undervisningsmateriale 'Moderne slaveri i din kaffekop' svar på.
Kaffeindustrien er nemlig omdrejningspunktet for det nye undervisningsmateriale til 8. og 9. klasse i folkeskolen, som netop er blevet gjort frit tilgængeligt for landets folkeskolelærere.

Med materialet 'Moderne slaveri i din kaffekop' sætter Danwatch igen menneskerettigheder og globalt forbrug på skoleskemaet. Selvom de færreste elever i 8.-9. klasse i Danmark er storforbrugere af kaffe, er kaffe en vare, som de fleste børn kender hjemmefra. Danmark er nemlig den 4. mest kaffedrikkende nation i verden.

Materialet sætter fokus på kaffeindustriens store problemer med slavelignende arbejdsforhold og børnearbejde, som Danwatch tidligere har afdækket.

Louise Voller, chefredaktør på Danwatch, fortæller om baggrunden for udgivelsen af undervisningsmaterialet, at det er vigtigt at oplyse den næste generation om, hvordan deres telefoner, tøj og mad bliver produceret, så de kan blive mere kritiske og bæredygtige forbrugere.

"Alt, hvad vi laver i Danwatch, handler om at skabe viden som grundlag for forandring. Vores undersøgende journalistik oplyser offentligheden om, hvad der foregår i de ofte fattige lande, hvor langt størstedelen af vores varer bliver produceret."

Undervisningsforløbet fra Danwatch 'Moderne slaveri i din kaffekop' bliver udgivet på Danwatchs undervisningsside og på Undervisningsministeriets undervisningsportal EMU. EMUs samfundsfagsredaktør Steen Juhl Møller har været læringskonsulent for Danwatch og kvalitetssikret materialet, der er baseret på lærings-

målstyret undervisning og de forenklede fælles mål.

Steen Juhl Møller mener, at Danwatchs nye materiale understøtter målene omkring bæredygtighed i samfundsfag godt. Han udtaler:

"Det er et virkeligt godt, brugbart og praksisnært materiale til undervisningen, Danwatch har udarbejdet".

Undervisningsmaterialet er opdelt i en lærervejledning og et elevmateriale. Lærervejledningen indeholder en detaljeret undervisningsplan til lærerne.

Undervisningspakken 'Moderne slaveri i din kaffekop' er gratis tilgængelig fra d. 3.2.2017 på www.danwatch.dk/undervisning.

Udover at udarbejde undervisningsmateriale holder Danwatch også foredrag for skoler.
Er du interesseret i at høre mere, kan du kontakte undervisningsansvarlig Norma J. Martinez på njm@danwatch.dk eller 32105214.

Danwatch er et prisvindende, uafhængigt, undersøgende medie og researchcenter, der laver journalistik i offentlighedens interesse med et særligt fokus på menneskerettigheder, miljø og konfliktområder i et globalt perspektiv.

Norma J. Martinez
Journalist

+45 2517 4863
Skype: normajosefa

Gammeltorv 8, 3.
1457 København K
+45 3210 5214
www.danwatch.dk

FRA AFFALD TIL RESSOURCE

I undervisningsforløbet 'Fra affald til ressource' skal eleverne tænke i innovative og bæredygtige løsninger for, hvordan man kan anvende affald til skabelsen af noget nyt.
LINK: http://dac1.dk/fraaffaldtilressource

PRAKTISK INFORMATION
FAG: Geografi & samfundsfag
KLASSETRIN: 7.-10. klasse
VARIGHED: 3 timer (1+2)
STED: Afholdes hos Dansk Arkitektur Center
PRIS: KR. 1.125 inkl. materialer til workshop

FORMÅL
-En dybdegående forståelse af begrebet 'bæredygtighed'
-Inspiration og erfaring med at tænke i innovative løsninger
-Evne til at koble teori og praksis
-Aktuel viden på et felt i konstant udvikling
-Kompetencer til at begå sig bæredygtigt
-Et indblik i autentiske cases

I Danmark produceres der 1,3 mia. tons affald om året. Udstillingen Wasteland undersøger, hvordan affaldet kan blive til ny arkitektur - til nye ressourcer. Dette undervisningsforløb starter med en dialogbaseret omvisning i udstillingen. Derefter skal eleverne selv arbejde med løsninger på affaldsproblematikker i et særligt udviklet spilkoncept. Formålet med forløbet er at give eleverne erfaring med at tænke i innovative løsninger samt en dybdegående forståelse for upcycling / bæredygtighed, der vil gøre dem i stand til at begå sig bæredygtigt.